



Akcia: Vršatec
Lokalita: Biele Karpaty

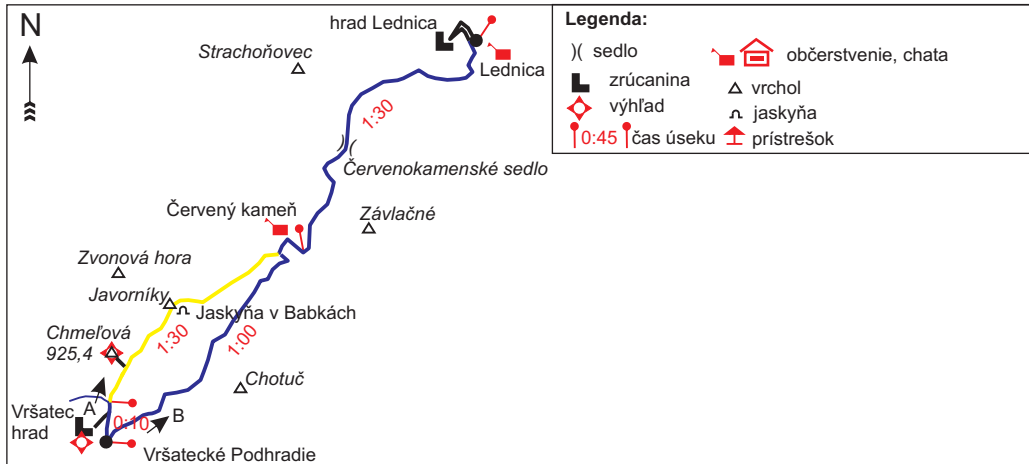
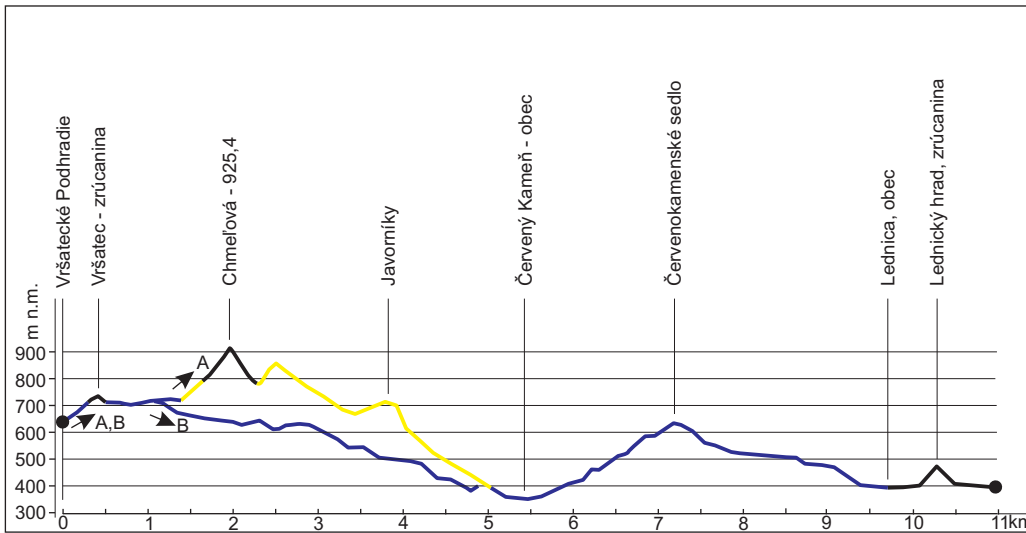
Parametre trasy:

- A** Prevýšenie: 700 m
Dĺžka trasy: 11 km
Čas bez prestávok a hradov: 3:10 hod.
- B** Prevýšenie: 400 m
Dĺžka trasy: 10,5 km
Čas bez prestávok a hradov: 2:40 hod.
Zdroj: mapy VKÚ 108,119,107

Dátum: 16.10.2010

Tiesňové volanie:
112
Vedúci akcie: Ľudovít Mórocz

Poznámky:



Vršatecký hrad

Patrí k hradom stredného Považia. Strmým bralom chránený hradný kopec bol osídlený už v dobe bronzovej. Po zriadení uhorského štátu tu postavili strážnu vežu s malým vojenským táborem, spomínaným r.1244. Chránil severné hranice a kontroloval dôležitý priesmyk na Moravu. V 14. storočí tu už bol kamenný hrad, ktorý s výnimkou husitského obdobia v 15. storočí i naďalej podliehal kráľovi. Neobyčajne členitý terén zapríčinil rozloženie objektu do dvoch výškových úrovní. Najvyššie položená štvorboká veža zabezpečovala výhľad do širokého okolia. Až v 16. storočí počas opevňovania bol vybudovaný renesančný palác s okrúhlu baštou v dolnej časti hradu. Od 15. storočia ho vlastnila rodina Vršatských. Výslovne vojenská pevnosť dostáva pomaly aj obytný charakter. Počas búrlivého roku 1707 hrad obsadili povstalecké vojská. Keď v nasledujúcom roku boli donútené odovzdať Vršatec cisárskym, náhodný výbuch zničil veľkú časť budov. Zvyšok potom demolovali na panovníkov rozkaz.

Hrad Lednica

Zrúcaniny hradu ležia v priesmyku Bielych Karpát nad obcou rovnakého mena. Postavili ho ako pohraničný hrad v polovici 13. storočia na ochranu cesty vedúcej na Moravu a spočiatku bol v rukách kráľa. V rokoch 1432 - 1434 ho ovládli husiti. V 15. storočí často menil majiteľov, až sa nakoniec stal hniezdom lúpežných rytierov, ktorí z neho tyranizovali široké okolie. Najznámejšími z nich boli v 16. storočí bratia Podmanickovci a Imrich Telekessy, ktorého pre jeho zbojstvá nakoniec popravili. V prvej polovici 17. storočia získal hrad a panstvo Juraj Rákóczi. Vtedy sa do Lednice a Púchova uchýlili do vyhnanstva českí bratia, s ktorými udržiaval styk aj Jan Ámos Komenský. V poslednom protihabsburskom povstaní obsadili hrad kuruci Františka Rákócziho II. a po potlačení povstania cisárske vojsko roku 1710 hrad vypálilo.

Hrad, postavený na strmom brale, sa skladal z troch od seba odstupňovaných častí a bol takmer neprístupný. Z malého, nižšie položeného predhradia

viedol úzky kamenný tunel do stredného hradu, kde sa nachádzal palác z 15. storočia a stará veža, okolo ktorej viedli do skaly vytesané schody na najvyššie položenú prírodnú pozorovateľňu. (hrady.sk)

Vršatské bradlá

sú pokračovaním bradlového pásma, ktoré v oblasti Trenčianskeho kraja prechádza severným údomím Váhu. Nachádzajú sa severne od ľavy, nad obcou Vršatské Podhradie, pričom výrazne vyznievajú z okolitého reliéfu flyšových Bielych Karpát. Ich dominantná poloha ich predurčila, aby na nich v stredoveku postavili hrad, z ktorého sa do dnešných čias zachovali len ruiny. Dnes je Vršatec prírodná rezervácia s rozlohou okolo 82,4 ha. Vo Vršatských bradlách možno nájsť niekoľko jednotiek bradlového pásma, ale aj časti flyšových súvrství a kvartérne sedimenty. Celkovo tu vystupujú dve bradlá. Najvyššie z nich je bradlo Chmeľová (925,4 m n. m.), ktoré sa nachádza viac na severe a je aj druhým najvyšším vrcholom Bielych Karpát, južnejšie od neho sa nachádza z juhozápadu na severovýchod tiahnuce sa bradlo Vršatec-Javorník (898 m n. m.).

Geológia

Ostrý bradlový hrebeň Vršatec-Javorník je tvorený hlavne czorsztynskou bradlovou jednotkou. Tú predstavuje vápencová doska s prevráteným vrstevným sledom, strmo uklonená na severozápad. Skladá sa hlavne zo svetlých a ružových krinoidových (faliovkových), biohermných (útesových) a calpoionelových vápencov, ako i oxfordských a bajockých vápencov, ktoré sedimentovali hlavne od strednej po vrchnú juru až spodnú kriedu v plytkom mori, o čom svedčí aj prítomnosť fosílií falioviiek. Bradlo na ktorom sa nachádza hrad tvoria biele krinoidové vápence, taktiež patriace do czorsztynskej jednotky, v ktorom možno pozorovať neptunické žily ružového kalového vápencu. Samotný hrad bol postavený čiastočne z

tunajšieho krinoidového bieleho vápencu, pieskovecov a dovezeného travertínu. Sedlo, ktoré oddeľuje bradlo Vršatec-Javorník od Chmeľovej bolo kedysi tvorené slieňmi, pieskovecami a ílovcami, no do dnešných dób boli z veľkej časti denudované a zvetrávaním obnažili krinoidové a biohermné vápence.

Oblasť Chmeľovej je vnútorne tektonicky komplikovanejšia, možno tu pozorovať niedzicko-pruskú i czorsztynsku jednotku. Narozdiel od oblasti Vršatec-Javorník, mohlo v tejto oblasti prebehnúť vrásnenie, kvôli menšej hrúbke vápencových súvrství. V juhozápadnej časti sa tu našli aj vrstvy vulkanických hornín asi 50 m široké a 300 m dlhé v nadloží púchovských slieňov. Pozostáva z hyaloklastík, skladajúcich sa z leucitu a tefritu, ktoré sú čiastočne zmiešané s okolitými sedimentami. Vulkanické horniny v oblasti Vršatca pochádzajú pravdepodobne z cenomanu až maastrichtu (vrchnej kriedy), čo bolo datované podľa nájdených fosílií mikroskopických prvokov rodu foraminifera.

Spod vrstiev kvartérnych sedimentov na niektorých miestach preniká na povrch slieňový obal Kysuckej jednotky. Skladá sa z hlbokovodných vrstiev jurských slieňov a radiolaritov. Doskovité útvary radiolaritov možno nájsť južne od Homej Lysej (819 m n. m.). Horniny bradlového obalu sú ďalej reprezentované škvrnitými slieňmi s vločkami bridlic zo začiatku strednej kriedy, ktoré možno nájsť najmä severne od Homej Lysej. Po okrajoch sú bradlá obklopené kvartérnymi svahovými sedimentami. Z juhu zasahuje do oblasti lopenická formácia flyšovej bielokarpatskej jednotky.

Paleontológia

Vršatské bradlá sú významná geologická a paleontologická lokalita. Nachádza sa tu veľké množstvo fosílií plytkého mora, amonity, belemnity, faliovy, foraminifery, radiolarie, prvky calpionela, lastúrniky posidonia. Boli tu opísané niektoré endemitické druhy napr. koraly *Enallhelia vrsatecis* alebo *Isastrea robusta*. (wikipedia)